

Plenum

Torsdag 15.3.2018 kl. 15.59—18.58

3.3. Muntlig fråga om omorganiseringen av miljöförvaltningen (Hanna Halmeenpää gröna)

Muntligt spørsmål MFT 31/2018 rd

Muntlig frågestund

Talman Paula Risikko: Nästa fråga, gröna riksdagsgruppen, ledamot Halmeenpää.

Debatt

16.29 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen maakuntalakipaketti sisältää sote-keskustelun varjoon jääneet ehdotukset ympäristöhallinnon uudelleenorganisoinnista osin maakuntiin, osin uuteen Valtion lupa- ja valvontavirasto Luovaan. Tässä ei olisi ongelmaa, jos ei vaarannettaisi viranomaisten päätöksenteon riippumattomuutta. Ehdotuksissa on monia laajasti hyväksytyjä asioita, mutta valitettavasti ne veisivät ympäristöviranomaisilta oikeuden valittaa esimerkiksi ympäristölakien vastaisista kaivosten ympäristöluvista, turpeennostoluvista tai vaelluskalojen kulkureittien pilaamisesta. Siksi kysyn ministeri Tiilikaiselta: miksi hallitus haluaa tehdä raskaan sarjan heikennyksen yleisen edun ja laillisuuden valvontaan ympäristöasioissa? Ympäristöhallinnon keskeinen tehtävä, yleisen edun valvonta, toteuttaa perustuslain velvoitetta siitä, että julkinen valta huolehtii suomalaisten terveellisestä ympäristöstä ja luonnosta.

16.30 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo maakuntauudistuksen yhteydessä perustettava valtion lupa- ja valvontaviranomainen tulee huolehtimaan riippumattomana viranomaisena ympäristönsuojelulakien noudattamisesta tehdessään luvitusta ja valvontaa. Kysymyksessä esittämämme väitteet ovat virheellisiä ja vailla pohjaa. Myös tämä yleinen etu, jonka nostitte kysymyksessä esille, tulee olemaan osa jokaisen Luovan työntekijän, joka lupaharkinnassa työskentelee, lakisääteistä työtehtävää.

Emme ole luomassa järjestelmää, jossa viranomainen valittaa itse tekemistään päätöksistä, työkaveri valittaa toisen työkaverin päätöksistä, vaan koko uusi lupa- ja valvontavirasto toimii riippumattomana luvittajana ja [Puhemies koputtaa] jokaisen siellä työtä tekevän tehtävä on vaalia yleistä etua.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.31 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, tilannehan nyt muuttuu. Kun eri virastoissa olevat ympäristöviranomaiset kootaan

Punkt i protokollet PR 23/2018 rd

saman katon alle, ne ovat jatkossa saman viranomaisen palveluksessa. Mukun muassa korkein hallinto-oikeus, joka pitää välttämättömänä yleisen edun valvontayksikön perustamista uuteen Luova-virastoon ja sen päätöksiin kohdistuvaa viranomaisen valitusoikeutta, on kritisoinut tätä lakiesitystä. Viranomaisvalituksia on tehty harvoin ja harkiten. Ympäristöviranomaiset ovat valittaneet vain noin 3 prosentista avien lupapäätöksistä, ja näistä valituksista kaksi kolmasosaa on mennyt tuomioistuimissa läpi. Viranomaisten tekemät valitukset ovat siis olleet aiheellisia ja perusteltuja, eivät yrityksiä jarruttaa hankkeita.

Laillisuusvalvontaa ei voi sysätä pelkästään kansalaisille ja kansalaisjärjestöille, joilla on kyllä oikeus mutta ei velvollisuutta eikä usein riittäviä tietoja ja resursseja hakea muutosta lainvastaisiin päätöksiin. Ei voi olla niin, [Puhemies: Kysymys?] että esimerkiksi maakuntauudistuksen jälkeen mikään viranomainen [Puhemies: Kysymys?] ei valvo kuntien ja maakuntien kaavojen laillisuutta, vai mitä, ministeri Tiilikainen?

16.32 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ainakin minä luotan siihen, että jokainen suomalainen viranomainen omassa lakisääteisessä tehtävässään noudattaa Suomen lakia ja toimii sen mukaan parhaan harkintansa ja ymmärryksensä mukaan. [Vasemmalta: Koskaan ei tee virhetä!] Siitä väitteestä, että ei valitusmahdollisuuksia olisi: Vaikka Luovan työntekijä ei voi toisen työkaverinsa tekemästä päätöksestä valittaa, mikä on mielestäni järkevää, muilla viranomaisilla on toki mahdollisuus valittaa myös Luovassa tehdyistä päätöksistä. Maakunnat voivat valittaa, kunnat voivat valittaa, ja kaikki muut viranomaiset, joiden omaan toimenkuvaan tuo käsiteltävä asia liittyy. Näin ollen yleinen etu tulee valvottua ilman tätä omalaatuista veli veljeään valvoo -valitusoikeutta, mitä te olette nyt peräämässä.

16.33 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä oikeusvaltion periaatteisiin kuuluu ja suomalaisen yhteiskunnan periaatteisiin on kuulunut, että myös ammattimaisesti valvotaan viranomaisten päätösten lainmukaisuutta. Tällä hetkellä aluehallintovirastot tekevät lupapäätöksiä ja ely-keskusten ympäristöviranomaiset voivat yleisen edun valvojina niistä valittaa. Korkein hallinto-oikeus on pitänyt lausunnossaan vastaavan järjestelyn toteuttamista myöskin siinä Luova-virastossa edelleen tarpeellisenä.

Kerron muutaman esimerkin. Turpeennostolupa kumottiin Isojoella, koska sen myöntäjä ei ollut ottanut huomioon uhanalaista puro- eikä meritaimenta. Turpeennostoluvista ja kaivosluvista löytyy muitakin esimerkkejä. Millä ihmeen taikatempulla te nyt aiotte taata sen, että tulevaisuudessa tällaisia virheitä ei lupapäätöksissä tehdä, jos ammattimaiset [Puhemies koputtaa] lain asiantuntijat, viranomaiset eivät enää voi päätöksiä valvoa ja niistä valittaa?

16.34 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Edelleenkin en pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että meillä olisi viranomainen, jonka yksi tehtävä on valittaa omista päätöksistään. Sitä en ymmärrä.

Se, mitä puhuitte korkeimman hallinto-oikeuden lausunnosta: Tuo lausunto on kaikkien muitten lausuntojen mukana otettu huomioon lainvalmistelussa. Oma vallan kolmijakooppini lähtee siitä, että meillä on lainsäädäntövalta, hallituksen esityksestä eduskunta päättää lait, viranomaisilla on toimeenpanovalta ja oikeuslaitos puolestaan valvoo, ovatko viranomaiset tehneet oikeita päätöksiä. En lähde julkisuudessa kommentoimaan oikeuslai-

Punkt i protokollet PR 23/2018 rd

toksen päätöksiä enkä lausuntoja, mutta tuo lausunto on normaalissa lainvalmistelussa otettu muitten lausuntojen ohella huomioon.

16.35 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tässä ole kysymys ymmärtääkseni siitä, että valittaa omista päätöksistään, vaan siitä, että valittaa virheellisistä päätöksistä. Tämähän on aivan selvää, kun me näemme sen, että nykyisin ely-keskusten tekemät valitukset ovat todella menestyneet. Pääosa niistä valituksista, joita ely-keskukset ovat tehneet, on todettu aiheellisiksi. Nyt tämä mahdollisuus poistuu Suomesta ja on todellakin niin, että ympäristön ja yleisen edun valvominen jätetään kansalaisille ja kansalaisjärjestöille. Voiko tämä olla oikeusvaltioperiaatteen mukaista, arvoisa ministeri?

16.36 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjän esittämä väite, että valvonta jäisi kansalaisjärjestöjen vastuulle, ei pidä paikkaansa. [Satu Hassi: Niin sanotaan hallituksen papereissa!] Kuten kuvasin äsken, meillä on lukuisia viranomaisia, joilla on edelleen valitusoikeus, mutta nyt tuossa teidän kuvaamassanne tilanteessa, jossa elyissä meillä kiistatta on erittäin hyvää osaamista, tuo osaaminen siirtyy osaksi Luovan toimintaa. [Riitta Myller: Eihän siirry!] Aiemmin ely on valittanut avin päätöksistä. Nämä kaksi viranomaista sulautetaan nyt yhteen, ja heidän koko osaamisensa on käytettävissä luvitusprosesseissa, [Riitta Myller: Hämmärytetty päätös!] jotta pystytään etukäteen ottamaan asiat huomioon. Tuo valitusoikeus säilyy siis muilla viranomaisilla, mutta itse ei omista päätöksistään pääse valittamaan, eikä se liene edes tarkoituksenmukaista.

Frågan slutbehandlad.